2026D45450

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

De vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister van Klimaat en Groene Groei voorgelegd over de Geannoteerde agenda Energieraad (informeel) 28–29 september 2026 (2026Z19248), het Fiche: Strategische routekaart voor digitalisering (Kamerstuk 22 112, nr. 4408) en AI in de energiesector en het verslag van het schriftelijk overleg over AccelerateEU – Energy Union (Kamerstuk 22 112, nr. 4378)

De voorzitter van de commissie,
Zwinkels

De griffier van de commissie,
Nava

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

II Antwoord/Reactie van de Minister

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Energieraad. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet zich wil uitspreken voor de inzet van de Europese Commissie om energieprijzen structureel te verlagen. Kan de Minister toelichten welke concrete Europese voorstellen volgens Nederland het meeste effect hebben op de energierekening van huishoudens en bedrijven, en hoe Nederland zich hiervoor tijdens de Raad inzet?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet belang hecht aan structurele maatregelen om de energie-onafhankelijkheid te vergroten. De Europese Commissie zet in het Citizens Energy Package expliciet in op energiegemeenschappen om huishoudens beter te beschermen tegen hoge en volatiele energieprijzen. Kan de Minister toelichten wat de Nederlandse inzet is op energiegemeenschappen binnen het Citizens Energy Package en welke rol het kabinet voor energiegemeenschappen ziet bij het beschermen van huishoudens tegen toekomstige energiecrises?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet zich wil inzetten voor Europese standaarden voor slimme, aanstuurbare apparaten, zoals warmtepompen. Kan de Minister toelichten welke concrete standaarden Nederland hierbij voor ogen heeft en of deze standaarden voor slimme apparaten ook een positieve invloed hebben op bijvoorbeeld interoperabiliteit en het verminderen van netcongestie?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet inzet op betaalbare energie en goede, heldere en begrijpelijke communicatie richting burgers en bedrijven over energiebeleid en de voordelen van de energietransitie belangrijk vindt. Hoe beoordeelt de Minister de effectiviteit van publiekscampagnes, zoals «Zet ook de knop om»? Is de Minister bereid om in Europees verband te pleiten voor meer kennisuitwisseling over begrijpelijke communicatie richting huishoudens?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met veel interesse kennisgenomen van de recente ontwikkelingen rondom het EU Grid Package. Kan de Minister toelichten in welke fase het EU Grid Package zich precies bevindt? Specifiek op het onderdeel van de stikstofvrijstelling voor het aanleggen van energie-infrastructuur hopen deze leden dat er vaart gemaakt wordt met de implementatie.
Eerder hebben de leden van de VVD-fractie de regering opgeroepen om alvast een Nederlandse implementatie van het EU Grid Package voor te bereiden zodat Europese regelgeving snel kan worden geïmplementeerd. Wat is de stand van zaken wat betreft de voorbereiding om de Europese regelgeving snel te kunnen implementeren? Heeft het kabinet daarnaast een breder beeld bij het vertragende effect van stikstofvergunningen voor

verduurzamingsprojecten? Is de Minister bereid zich in Brussel actief in te zetten om de stikstofuitzondering uit het Grids Package ook in de IAA op te nemen, voor de bouw van verduurzamingsprojecten in de chemie en staalindustrie?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Europese Commissie binnen de Industrial Accelerator Act (IAA) inzet voor strategische producten van Europese herkomst («Made in EU»). Deze leden lezen in deze plannen dat er voor nettonultechnologieën en energie-intensieve producten uitgegaan wordt van een EU-27-oorsprong. Op zich draagt dat bij aan strategische autonomie, tegelijkertijd is het voor deze leden ook van belang dat de samenwerking met betrouwbare partners wordt versterkt. Hoe kijkt de Minister naar de mogelijke verbreding van de EU-27 oorsprong met betrouwbare partners als Japan, Zuid-Korea, Canada en het Verenigd Koninkrijk? De leden van de VVD-fractie zien immers dat de echte oneerlijke concurrentie op het gebied van duurzame en energie-intensieve producten komt vanuit China. Is de Minister van plan zich bij de aankomende informele Energieraad in te zetten voor goede samenwerking met gelijkgestemde landen zoals Japan, Zuid-Korea, Canada en het Verenigd Koninkrijk? Zo ja, op welke manier gaat de Minister zich hiervoor inspannen?

De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd in welke fase de herziening van het emissiehandelssysteem (EU-ETS) zich bevindt. Kan de Minister de Nederlandse inzet ten aanzien van de herziening nader toelichten? Wanneer verwacht de regering het BNC-fiche met de Kamer te kunnen delen? Welke planning wordt beoogd door het voorzitterschap?

Ten slotte lezen de leden van de VVD-fractie dat de Minister zich bij de komende energieraad gaat inzetten voor Europese standaarden voor slimme apparaten. Die inzet steunen deze leden en zij wijzen hierbij op het belang van slimme laadpalen en slimme warmtepompen, om zo het net te ontzien en energierekeningen te verlagen. Kan de Minister deze inzet nader toelichten? Neemt de Minister bij deze inzet ook cybersecurity mee? Zet de Minister zich ook in om via Europese standaarden bidirectioneel laden mogelijk te maken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Energieraad. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de PRO-fractie merken op dat het Electrification Action Plan betaalbaarheid als belangrijke doelstelling noemt, maar bevat weinig concrete maatregelen voor energiearme of financieel kwetsbare huishoudens. Hoe zet de Minister zich ervoor in dat met het plan juist ook deze groepen worden bereikt? De leden van de PRO-fractie vragen hoe de Minister kijkt naar een verlaging van de belasting op elektriciteit als maatregel om de doelen uit het plan te bereiken. Steunt het kabinet dit voorstel en is de Minister bereid dit punt in te brengen in de Energieraad? En hoe verhoudt dit zich tot de lopende evaluatie van de energiebelasting in Nederland?

De leden van de PRO-fractie lezen dat de Commissie streeft dat in 2040 elektriciteit 46% van de finale energievraag dekt. Het indicatieve EU-elektrificatiedoel voor 2040 ligt op 46%, tegen circa 23% nu. Hoe verhoudt de nationale ambitie van het kabinet zich tot dit Europese doel, en welk instrumentarium acht de Minister nodig om dit tempo te halen? Kan de Minister regering aangeven hoe hij de 50 miljard euro extra

importkosten voor fossiele energie in 111 dagen (n.a.v. de crisis in het Midden-Oosten) weegt in de urgentie van het Electrification Action Plan, en of dit aanleiding geeft tot een versnelde Nederlandse inzet op elektrificatie in de gebouwde omgeving, mobiliteit en industrie?

De leden van de PRO-fractie merken op dat een risico bij het doel van 46% is dat energiebesparing wordt ontmoedigd. Hoe beoordeelt de Minister het risico dat deze doelstelling vooral wordt ingevuld door groei van nieuwe elektriciteitsvraag, in plaats van door elektrificatie van bestaande fossiele toepassingen? Welke Europese randvoorwaarden zijn volgens de Minister nodig om daadwerkelijke elektrificatie én energiebesparing te borgen?

Dan hebben de leden nog enkele vragen over hernieuwbare energie als basis voor elektrificatie. In het plan worden hernieuwbare energie en kernenergie veelal gezamenlijk gepresenteerd als oplossingen voor de groeiende elektriciteitsvraag. Hoe voorkomt de Minister dat kernenergie en hernieuwbare energie op gelijke wijze worden gestimuleerd?

De leden van de PRO-fractie hebben nog enkele vragen over de afzwakking van ETS. Deelt de Minister de analyse dat verzwakking van het ETS-tempo op gespannen voet staat met de ambities van het Electrification Action Plan, omdat een voorspelbare CO_2-prijs juist de businesscase voor elektrificatie versterkt? Is de Minister bereid zich in de Energieraad uit te spreken voor het vasthouden aan de oorspronkelijke jaarlijkse reductiefactor voor de emissierechten? Is de Minister bereid zich in te zetten voor het gericht koppelen van ETS-opbrengsten aan investeringen in koploperbedrijven en op welke manier zet de Minister zich in voor een gerichte inzet van ETS-opbrengsten via de aangekondigde Decarbonisation Bank?

De leden van de PRO-fractie hebben enkele vragen over het BNC-fiche over de Strategische routekaart voor digitalisering en AI in de energiesector. Kan de Minister een update geven over het Actieprogramma Duurzame Digitalisering? Lopen de acties volgens planning en zo niet, wat is er nodig om dit te versnellen? Welke rol ziet het kabinet dvoor zich in het ecosysteem van datacenters in Europa? Hoeveel rekenkracht is Nederland van plan te realiseren te komende tijd en welke acties neemt het kabinet om dit op een duurzame manier te bewerkstelligen?

De leden de PRO-fractie vragen wat de Minister vindt van het gegeven dat de Europese Commissie de ambities voor de energie-eisen voor datacenters heeft afgezwakt? Kan de Minister verklaren waarom dit is gebeurd, en hoe heeft Nederland zich in deze discussie opgesteld? Welke verwachtingen heeft de Minister van de consultatie die nog gaat volgen over het wel of niet stellen van normen aan het energieverbruik van datacenters? Welke sturingsmogelijkheden heeft de Minister om eisen te stellen aan datacenters en hun energieverbruik? Welke specifieke acties onderneemt het kabinet om de Europese Commissie nog naar haar positie te bewegen?

De leden van de PRO-fractie vragen wanneer de reactie van de Minister komt over het advies van het Internationaal Gerechtshof inzake klimaatverandering, aangezien die reactie het tweede kwartaal van 2026 zouden komen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de Informele Energieraad van 28 en 29 september en hebben daarover enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie wijzen erop dat de geopolitieke ontwikkelingen en de afhankelijkheid van internationale gasstromen laten zien dat Nederland en de Europese Unie als geheel beter voorbereid moeten zijn op langdurige verstoringen van de gasvoorziening. Strategische gasvoorraden kunnen daarbij een belangrijk instrument zijn om de weerbaarheid te vergroten. Deze leden waarderen het dat de Minister heeft aangegeven hier in Brussel voor te pleiten, maar merken op dat er vooralsnog onvoldoende steun van andere lidstaten lijkt te zijn voor strategische gasvoorraden op EU-niveau. Zij vragen de Minister daarom om ook binnen het Pentalateraal Energieforum het gesprek te starten over gezamenlijke strategische gasreserves en daarbij ook de mogelijkheid van een strategische kussengasreserve te bespreken.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat het EU-ETS een sterke prikkel moet blijven geven tot verduurzaming van de industrie. Deze verduurzaming zal echter niet plaatsvinden als er onvoldoende investeringsruimte is en de concurrentiepositie van de Europese industrie te veel onder druk komt te staan. Zij vragen de Minister hoe zij het draft report van de ETS-rapporteur in het Europees Parlement beoordeelt. In deze voorlopige rapportage wordt o.a. ingezet op het verhogen van het aandeel van de ETS-inkomsten dat wordt ingezet voor de verduurzaming van de industrie naar 75 procent, het minder snel laten dalen van het emissieplafond tussen 2031 en 2035 en het vervolgens sneller laten dalen vanaf 2036, het eerder opnemen van koolstofverwijdering in het ETS en een geleidelijkere uitfasering van gratis emissierechten voor CBAM-sectoren.

De leden van de CDA-fractie vragen of de Minister de mening deelt dat ETS-opbrengsten zoveel mogelijk moeten worden benut om verduurzaming van de industrie mogelijk te maken, bijvoorbeeld via investeringen in elektrificatie, waterstof, CCS/CCU en andere emissiereducerende technologieën? Voorts vragen deze leden hoe de Minister aankijkt tegen een temporisering van het reductiepad in de eerste helft van de jaren dertig, gevolgd door een ambitieuzer reductiepad vanaf 2036. In hoeverre kan deze fasering bijdragen aan het voorkomen van weglek, zonder dat dit ten koste gaat van de Europese klimaatdoelstellingen? Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie hoe de Minister ervoor wil zorgen dat de herziening van de EU-ETS daadwerkelijk leidt tot zowel verdere verduurzaming als het behoud van de concurrentiepositie van de Nederlandse en Europese industrie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie

De leden van de JA21-fractie hebben kennisgenomen van de stukken die zijn geagendeerd voor het schriftelijk overleg over de informele Energieraad van 28 en 29 september 2026. Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de JA21-fractie constateren dat het kabinet steun uitspreekt voor verschillende Europese initiatieven die energieprijzen structureel zouden moeten verlagen. Kan de Minister per initiatief aangeven welk effect daarvan wordt verwacht op de jaarlijkse energierekening van een gemiddeld Nederlands huishouden en mkb-bedrijf? En op welke termijn wordt dit effect zichtbaar? En welk deel daarvan afhankelijk is van

nationale besluitvorming? Welke nationale maatregelen neemt de Minister om de energieprijzen structureel te verlagen?

De leden van de JA21-fractie lezen dat de Europese Commissie onder meer wijst op lagere belastingen en heffingen op elektriciteit. Is de Minister bereid tijdens de Raad actief te pleiten voor lagere lasten op energie? Kan de Minister daarbij aangeven welke ruimte Nederland zelf heeft om de belasting- en heffingendruk op energie te verlagen en welke inzet het kabinet daar nationaal op pleegt?

De leden van de JA21-fractie merekn op dat het kabinet een sterk EU ETS noemt als onderdeel van een structureel betaalbaar energiesysteem. Tegelijkertijd verhogen ETS en ETS2 de kosten van fossiel energiegebruik. Kan de Minister concreet uiteenzetten via welk mechanisme een sterker ETS uiteindelijk tot lagere energiekosten moet leiden, op welke termijn dit effect volgens de Minister optreedt en welke extra kosten huishoudens en bedrijven in de tussenliggende periode dragen? Kan zij daarbij onderscheid maken tussen huishoudens, het mkb en energie-intensieve bedrijven?

De leden van de JA21-fractie lezen dat huishoudens hun energierekening kunnen dempen met isolatie of een hybride warmtepomp. Welke bescherming krijgen huurders, huishoudens met onvoldoende investeringsruimte en huishoudens die technisch of economisch voorlopig niet van aardgas af kunnen? Hoe voorkomt het kabinet dat juist deze huishoudens onevenredig worden geraakt door hogere belastingen, heffingen, nettarieven en de invoering van ETS2?

De leden van de JA21-fractie lezen dat de Europese Commissie naar verwachting later dit jaar een wetgevend voorstel presenteert ter versterking van het Europese kader voor gasleveringszekerheid en risicoparaatheid in de elektriciteitssector. Welke (Nederlandse) prioriteiten en rode lijnen hanteert de Minister bij de voorbereiding daarvan? Welke wijzigingen van het bestaande Europese kader wil Nederland daadwerkelijk bereiken en bij welke lidstaten zoekt de Minister hiervoor steun?

Deze leden constateren dat het kabinet het Nederlandse Europese vuldoel heeft verlaagd naar 64%, overeenkomend met circa 93 TWh. Tegelijkertijd adviseert GTS voor een koud gasjaar een vulling van circa 115 TWh. GTS berekent tevens dat bij voldoende aanvullend flexibel LNG-aanbod circa 90 TWh zou kunnen volstaan. Kan de Minister daarom precies uiteenzetten welke fysieke aannames ten grondslag liggen aan de keuze voor 93 TWh? Hoeveel LNG-aanvoer, pijpleidingimport, binnenlandse productie en vraagrespons veronderstelt de Minister hierbij en hoe robuust zijn deze aannames bij een koude winter? Kan de Minister daarbij ook bevestigen dat zij recent refereerde naar het Bescherm en Herstelplan Gas, door te zeggen dat «huishoudens, ziekenhuizen en bejaardentehuizen» niet in de kou komen te zitten? Kan de Minister bevestigen dat ze ook in Europa duidelijk maakt dat Nederland concreet rekening houdt met het afschakelen van industrie, en zo nee, waarom niet?

Kan de Minister daarnaast uiteenzetten wat de gevolgen zijn van een gecombineerd stressscenario waarin sprake is van langdurige koude én een verstoring van een belangrijke LNG- of pijpleidingaanvoerroute? Welke minimale hoeveelheid gas in opslag acht de Minister in zo'n scenario noodzakelijk om Nederlandse afnemers en de grensoverschrijdende verplichtingen te kunnen blijven bedienen?

De leden van de JA21-fractie wijzen erop dat de Nederlandse gasopslagen niet uitsluitend voorzien in de Nederlandse seizoensvraag, maar ook een functie hebben voor omringende landen. In hoeverre houdt de analyse achter het verlaagde vuldoel rekening met extra onttrekking als ook Duitsland en andere buurlanden met relatief lagere opslagvolumes de winter ingaan? Welke afspraken bestaan over de verdeling van gas wanneer meerdere Noordwest-Europese landen gelijktijdig met schaarste worden geconfronteerd?

De leden van de JA21-fractie vragen of de de Minister de verzekering van de Europese Commissie heeft gekregen dat Nederland later dit jaar niet alsnog wordt geconfronteerd met een aanbeveling om aanvullende maatregelen te nemen wanneer hogere Europese vuldoelen niet worden gehaald? Zo nee, welk financieel, juridisch en operationeel risico neemt het kabinet met de gekozen verlaging?

Deze leden onderschrijven dat Europese vulverplichtingen niet uitsluitend op een administratief opslagpercentage mogen zijn gebaseerd. Ook LNG-importcapaciteit, strategische reserves, fysieke langetermijnimport-contracten, pijpleidingcapaciteit en andere aantoonbare bronnen van leveringszekerheid kunnen relevant zijn. De Kamer heeft het kabinet eerder opgedragen om kussengasreserves en LNG-capaciteit in Europees verband als mogelijke alternatieven voor rigide vulverplichtingen te betrekken. Welke inzet heeft de Minister sindsdien in Brussel gepleegd om deze benadering in het Europese kader vast te leggen? Wordt deze inzet expliciet onderdeel van de komende herziening van het Europese kader voor gasleveringszekerheid?

De leden van de JA21-fractie constateren dat de Kamer met de aangenomen motie-Van den Berg de regering tevens heeft verzocht in de EU-Raad een voorstel te doen om de financiering van kussengasreserves en andere leveringszekerheidsmaatregelen te koppelen aan de gasconsumptie of gasimport per lidstaat (Kamerstuk 29 023, nr. 633). Welke stappen heeft de Minister ter uitvoering hiervan gezet? Is hierover inmiddels een voorstel of discussiestuk met andere lidstaten gedeeld? Welke lidstaten steunen deze benadering en waar bestaat weerstand? Hoe wil de Minister voorkomen dat Nederland een onevenredig groot deel van de kosten draagt voor opslag- of reservemaatregelen waarvan ook andere lidstaten profiteren?

De leden van de JA21-fractie vragen daarnaast naar de uitvoering van de aangenomen motie over een noodwinningsplan voor het in noodsituaties beschikbaar maken van 4,5 tot 6 miljard m^3 kussengas uit gasopslag Norg (Kamerstuk 29 023, nr. 634). Wat is de actuele stand van dit noodwinningsplan? Welke technische, reservoirtechnische, contractuele en financiële voorwaarden zijn inmiddels vastgesteld en welke gesprekken hebben plaatsgevonden met NAM en andere rechthebbenden? Op welke wijze wordt onderzocht of strategisch beschikbaar kussengas binnen het toekomstige Europese leveringszekerheidskader als veiligheidsbuffer kan worden meegewogen?

De leden van de JA21-frcatie merken op dat de de Kamer de regering ook heeft opgedragen te onderzoeken waar de Nederlandse LNG-importcapaciteit kan worden vergroot en welke voordelen dit biedt. Wat zijn de resultaten tot dusver? Welke aanvullende capaciteit is technisch en economisch realiseerbaar, op welke termijn en tegen welke kosten? Welke infrastructurele knelpunten begrenzen momenteel een verdere verhoging van de daadwerkelijke LNG-aanvoer naar Nederland en het achterland?

De leden van de JA21-fractie wijzen voorts op de aangenomen motie-Van den Berg/Grinwis om in het strategisch gasbeleid expliciet mee te nemen hoe fysieke langetermijnimportcontracten kunnen bijdragen aan de Nederlandse leveringszekerheid (Kamerstuk 29 023, nr. 706). Hoe wordt aan deze motie uitvoering gegeven op Europees niveau?

De leden van de JA21-fractie vragen of de de Minister tevens de actuele stand van zaken kan geven rond initiatieven voor een betere benutting van Nederlandse en Noordwest-Europese gasinfrastructuur en de toegang tot onder meer Noors pijpleidinggas, naar aanleiding van de hierover aangenomen motie-Van den Berg c.s. Welke initiatieven kan de Minister concreet ondersteunen en wat is daarvan het verwachte effect op importdiversificatie en leveringszekerheid?

De leden van de JA21-fractie constateren dat de Kamer via de gewijzigde en aangenomen motie-Van den Berg/Boomsma heeft verzocht om bij het strategisch gasbeleid inzichtelijk te maken welke nationale en Europese acties ter uitvoering van aangenomen moties zijn ingezet en welke lidstaten of Europese instellingen steun geven of weerstand bieden (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1213) Kan de Minister vooruitlopend daarop voor bovengenoemde onderwerpen reeds aangeven welke stappen zijn gezet, welke resultaten zijn bereikt en waar nog politieke blokkades bestaan?

De leden van de JA21-fractie vinden daarnaast dat het debat over leveringszekerheid niet uitsluitend mag gaan over de vraag of fysiek nog gas kan worden geleverd. Ook zeer hoge prijzen kunnen ertoe leiden dat Nederlandse industriële productie wordt stilgelegd of dat huishoudens en bedrijven met ernstige betaalbaarheidsproblemen worden geconfronteerd. Welke prijsscenario's betrekt het kabinet bij de analyse voor komende winter? Bij welke prijsniveaus verwacht de Minister substantiële vraaguitval in de industrie en welke economische gevolgen kunnen daarvan het resultaat zijn? Hoe wordt dit risico meegewogen bij de keuze voor de omvang van de wintervoorraad?

De leden van de JA21-fractie vragen de Minister voorts of Nederland zich bij de herziening van de Europese regels expliciet inzet voor de mogelijkheid om structurele strategische gasvoorraden in te richten, naast commerciële seizoensopslag. Welke definitie hanteert het kabinet voor een strategische gasvoorraad? Wie zou eigenaar zijn van het gas, wie draagt de kosten, wie beslist over inzet en onder welke crisiscriteria mag deze voorraad worden aangesproken?

Indien voor een EU-brede strategische gasvoorraad onvoldoende draagvlak bestaat, is de Minister dan bereid afspraken hierover te verkennen met de landen waarmee Nederland binnen het Pentalateraal Energieforum en andere Noordwest-Europese samenwerkingsverbanden nauw samenwerkt? Is de Minister daarnaast bereid om aanvullende kortetermijnmaatregelen voor komende winter in de relevante Europese regionale risicogroepen voor gasleveringszekerheid aan de orde te stellen? Zo ja, welke maatregelen en welke stressscenario's wil Nederland daar laten onderzoeken?

Wat verstaat de Minister concreet onder betrouwbare derde landen? Kan de Minister voor de belangrijkste strategische energiedragers en energietechnologieën aangeven waar de grootste afhankelijkheden van derde landen bestaan en hoe geconcentreerd deze afhankelijkheden zijn? Kan zij daarbij in ieder geval ingaan op aardgas en LNG, olie, nucleaire brandstof, kritieke grondstoffen, batterijen, zonnepanelen en essentiële netcomponenten? Hoe voorkomt de Minister dat de afbouw van de ene

strategische afhankelijkheid resulteert in een nieuwe afhankelijkheid elders in de energieketen?

De leden van de JA21-fractie constateren dat kernenergie in de Europese discussie over energieonafhankelijkheid nog altijd onvoldoende prominent terugkomt. De Kamer heeft met de aangenomen motie-Van den Berg de regering opgedragen zich ervoor in te zetten dat kernenergie volwaardig wordt meegenomen in Europese doelen, financieringsinstrumenten en infrastructuurplanning voor schone energie (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1222) Welke stappen heeft Nederland sindsdien gezet om deze motie uit te voeren? Zal de Minister dit tijdens de informele Energieraad opnieuw actief naar voren brengen?

Kan de Minister daarbij aangeven welke inzet Nederland pleegt om de Europese nucleaire waardeketen te versterken, waaronder uraniumconversie, verrijking, brandstoffabricage en de ontwikkeling van nieuwe nucleaire technologie? Welke strategische afhankelijkheden bestaan binnen deze waardeketen nog van Rusland of andere derde landen en welke Europese capaciteit is nodig om deze afhankelijkheden verder terug te dringen?

De leden van de JA21-fractie vragen welke kwetsbaarheden zijn vastgesteld bij Nederlandse energie-infrastructuur op land en op de Noordzee ten aanzien van sabotage, cyberaanvallen en hybride dreigingen. Welke aanvullende maatregelen, verantwoordelijkheden en middelen zijn nodig om de weerbaarheid en herstelcapaciteit te vergroten? Kan de Minister daarbij, zonder operationeel gevoelige informatie te verstrekken, ingaan op onderzeese kabels en pijpleidingen, LNG-terminals, gasopslagen, hoogspanningsinfrastructuur en digitale besturingssystemen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Energieraad van 28 en 29 september 2026. Deze leden onderschrijven het belang van een betaalbare, betrouwbare en veilige energievoorziening. Juist daarom hebben zij zorgen over de Nederlandse inzet. Het kabinet presenteert verdere elektrificatie, uitbreiding van elektriciteitsnetten en een sterk emissiehandelssysteem als onderdeel van de oplossing voor hoge energieprijzen. De leden van de BBB-fractie missen echter een fundamentele discussie over de totale kosten van het energiesysteem en over de vraag wie die kosten uiteindelijk betaalt. Voor deze leden moet niet de theoretische betaalbaarheid van een toekomstig energiesysteem centraal staan, maar de energierekening die huishoudens en ondernemers vandaag en de komende jaren daadwerkelijk moeten betalen. Zij hebben daarom de volgende vragen.

De leden van de BBB-fractie lezen dat het kabinet zich wil inzetten voor structurele verlaging van energieprijzen. Kan de Minister regering concreet aangeven wat zij onder een «betaalbare» energierekening verstaat? Welke maximale energielasten ten opzichte van het besteedbaar inkomen acht de regering acceptabel voor huishoudens? Kan de Minister daarnaast aangeven hoe de totale energiekosten voor Nederlandse huishoudens, het mkb en de industrie zich momenteel verhouden tot die in België, Duitsland en Frankrijk?

De leden van de BBB-fractie constateren dat de investeringen in het elektriciteitsnet de komende jaren zeer fors zijn. Zij vragen wie deze investeringen uiteindelijk betaalt. Welk deel komt via de nettarieven bij huishoudens en bedrijven terecht? Hoe voorkomt de Minister dat

maatregelen die bedoeld zijn om energie goedkoper te maken via hogere nettarieven uiteindelijk juist tot een hogere totale energierekening leiden?

De regering schrijft dat huishoudens een stijging van hun energierekening kunnen dempen door hun woning te isoleren of over te stappen van een cv-ketel op een hybride of volledig elektrische warmtepomp. De leden van de BBB-fractie vinden dit een te eenvoudige voorstelling van zaken. Zij vragen hoeveel Nederlandse huishoudens daadwerkelijk beschikken over voldoende financiële ruimte om dergelijke investeringen zonder aanvullende lening te doen. Hoeveel huishoudens wonen in een woning waarvoor een dergelijke investering technisch of financieel niet rendabel is? Hoe helpt het advies om te investeren in isolatie of een warmtepomp een huishouden dat aan het einde van de maand nauwelijks geld overhoudt? Erkent de Minister dat betaalbaar energiebeleid niet afhankelijk mag zijn van de mogelijkheid van burgers om eerst duizenden euro's te investeren? Hoe werkt deze redenering bovendien voor huurders, die voor verduurzaming grotendeels afhankelijk zijn van hun verhuurder?

De leden van de BBB-fractie missen in de geannoteerde agenda nadrukkelijke aandacht voor het mkb, agrarische ondernemers en de Nederlandse industrie. Zij vragen waarom rde Nederlandse inzet ten aanzien van betaalbaarheid zich zo richt nadrukkelijk op huishoudens Erkent de Minister dat hoge energieprijzen inmiddels ook een vestigingsplaatsvraagstuk zijn? Welke inzet pleegt Nederland tijdens deze Energieraad om te voorkomen dat Nederlandse productie verdwijnt naar landen met structureel lagere energieprijzen? Kan de Minister aangeven hoeveel Nederlandse bedrijven momenteel wachten op een nieuwe of zwaardere elektriciteitsaansluiting? Hoe verhoudt dit zich tot de oproep van de regering om verder te elektrificeren?

Tot slot constateren de leden van de BBB-fractie dat in de geannoteerde agenda veel wordt gesproken over Europese plannen, elektrificatie, energiebesparing, communicatie en internationale samenwerking. Veel minder duidelijk wordt wat Nederland tijdens deze Energieraad concreet op tafel legt om de energierekening van Nederlandse huishoudens en bedrijven structureel te verlagen. Welke drie concrete voorstellen zal de Minister tijdens deze Energieraad zelf doen om de energieprijzen voor huishoudens en bedrijven structureel te verlagen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

De leden van PvdD-de fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Energieraad van 28 en 29 september 2026. Deze leden stellen vast dat de Raad onder meer zal spreken over de betaalbaarheid van energie, netcongestie en energieveiligheid. Deze leden vragen waarom niet wordt ingegaan op de groei van energie- en waterintensieve kunstmatige intelligentie (AI) en grootschalige datacenters binnen de Europese Unie. Kan de Minister toelichten waarom dit ontbreekt op de agenda?

De leden van de PvdD-fractie dat het kabinet zich wil inzetten voor het toepassen van slimme, aanstuurbare apparaten door huishoudens om de krapte op het elektriciteitsnet op te vangen. Deze leden kijken hiervan op en vragen hoe deze sturing op het energieverbruik van burgers zich verhoudt tot het vrijwel niet beperkte beslag dat commerciele AI-datacenters leggen op de capaciteit van ons stroomnet. Deelt de Minister de mening van deze leden dat het onrechtvaardig is om burgers te vragen hun verduurzaming en energieverbruik aan te passen, terwijl grootverbruikers zoals de AI- en techsector vrij spel krijgen?

De leden van de PvdD-fractie vragen wat de verwachte impact is van de enorme netinvesteringenop de nettarieven voor gewone huishoudens en het midden- en kleinbedrijf. Is de Minister bereid om tijdens de besprekingen over de Verordening Netwerktarieven en AccelerateEU in Dublin te pleiten voor Europese kaders waarbij de maatschappelijke en financiële kosten van netuitbreidingen voor de techsector direct worden verhaald op de grote verbruikers, in plaats van te worden doorberekend op de samenleving?

De leden van de PvdD-fractie wijzen erop dat in de geannoteerde agenda aandacht wordt besteed aan de Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS). Deze leden zijn van mening dat schaars drinkwater en drinkwatervoorraden tot de meest vitale infrastructuur behoren. Deze leden zijn benieuwd over welke cijfers de Minister beschikt ten aanzien van het huidige en verwachte koelwater- en drinkwaterverbruik door AI-datacenters in Nederland en de EU.

Ook vragen de leden van de Partij voor de Dieren zich af of de Minister bereid is om in de Energieraad aan te dringen op een Europees verbod op het gebruik van hoogwaardig drinkwater voor proceskoeling door datacenters. Ook willen de leden volledige transparantie over het water- en energieverbruik van de techsector en vragen of de Minister daar inzicht in kan geven.

Tot slot stellen de leden van de PvdD-fractie avast dat de groei van AI dreigt de energie in te nemen van de duurzame energieopwekking voor de vervanging van fossiele brandstoffen. Deze leden zijn benieuwd of de Minister in Europees verband het principe wil en kan verdedigen dat de digitale transitie binnen planetaire en ecologische grenzen moet plaatsvinden.

II Antwoord/Reactie van de Minister